

MÁLTEIGURIN

Úr Orðafari

Mál, kyn og javnstøða

Nógv verður tosað um mál og kyn í sambandi við javnstøðu millum kynini. Málnevndin og javnstøðunevndin fundaðust nú í heyst um hesar spurningar, og har samdast vit um, at málnevndin skuldi royna at orða eina meining um hetta evnið. Tað verður hervið gjørt.

Málið er ikki bert eitt samskiðsambod, men gjøgnum málið kunnu vit eisini vísa nøkur virði, kenslur og hugburð til tað, sum tosað verður um. Men kjarnin í kjakinum um málið í javnstøðuhøpi snýr seg um ikki at gera mismun millum kynini ella ikki lata nakran vera fyri vanbýti av málsligum orðskum.

Samstarvsbending

Føroyskt hevur sum kunnigt trý málslig kyn: kallkyn, kvennkyn og hvørkikyn og hevur samsvarsbending millum navnorð, lýsingarorð og fornøvn. Danskt og norskt t.d. hava bert tvey kyn: felagskyn og hvørkikyn og eru tí í hesum lættari at handfara enn føroyskt. Um vit bera føroyskt saman við t.d. danskt, siggja vit munin:

føroyskt: bátturin er nýggjur, hann er nýggjur,
síkkulan er nýggj, hon er nýggj; borðið er nýtt, tað er nýtt.

danskt: båden er ny, den er ny; cycklen er ny, den er ny; bordet er nyt, det er nyt.

Føroyskt hevur ymsar bendingarendingar í kall- og kvennkyn bæði í navnorðum og lýsingarorðum og hevur ymisk snið av persónsfornavninum, men danskt hevur somu navnorðsbending (-en), sama snið av lýsingarorðinum (ny) og sama fornøvn (den). Nýtslan av hesum málkynjunum í føroyskum sæst aftur í samsvarsbendingini av persónsfornavnum og lýsingarorðum; er t.d. navnorðið í kallkyni, mugu tilsvareandi lýsingarorð, fornøvn o.s.fr. eisini vera í kallkyni, t.d.

kokkurin er góður, hann er góður
og tað ger tað sama, um kokkurin, talan er um, er kvinna ella maður. Við øðrum orðum hevur tað ongan týðning, um fólkíð, sum sipað verður til, er maður ella kvinna, ella um vit ikki vita tað; tað, sum hevur týðning, er tað málsliga kynið hjá orðinum. Tí er tað skeiðt at siga t.d.

prestur er sjúk ella stjórin er nýggj (um talan er um kvinnur í hesum størvum). Vit mugu siga

prestur er sjúk og stjórin er nýggjur
tí tað er tað málsliga kynið, sum er avgerandi fyri samsvarsbendingina og ikki tað lívfrøðiliga kynið. Men vita vit kynið, kunnu vit siga:

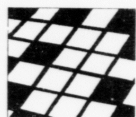
Prestur er sjúk, men hon er komin heim aftur av sjúkráhusinum.

Tá ið dentur verður lagdur á júst hetta evnið, er tað tí, at vit ofta siggja málbrongl júst av hesum ávum: fólk gera ikki mun á málkyni og lívkyni og lata lívkynið vera avgerandi fyri samsvarsbendingina.

Rætt er eisini at samsvarsbenda umsagnarliðin, t.d.

Hann kennir seg sjúkan; hon kennir seg sjúka;
barnið kennir seg sjúkt; tey kenna seg sjúk.

188	GERMA REID- SARAR	MABUR	NAVN	TYSKUR BYUR	HJÁ- LJÓB	SIANGA	KEND- URNAR	SO	FINGU SAR	NUMMAR			TROTTU	RJANNE	SKEIB	AMBOD
BÚ- SKAAR- KARNUR											SILICI- UM	SNACK- SYSSLU- MERKI				
GERI UPP					1		DANSKI VATN		2						GUÐUR	
LAND				DANSKI DE- KENSU- NA			MABUR BYUR HJÁ- YELLOW- KARIFE								GUÐI PLATU- METRA	
TRALS- LIGAR					3			OKY- GEN		MABUR	EVNI	5				
ALFA	BAR- DAGI	BYUR PORTUG- REX						FINSLA- KADD		4	NORGE					
UNI- VERSI- TET								'FOR'	9		KALINNA FRANSK OKYAG	6				
ILL	8	TOGI		7			GUÐ- INDA							ADER- DEEN	SEINNA 10	
KUK- AR							ALOP								FOSSOR	
KLIPP				TYSK- LAND		RHOGE ISLAND	STAVUL SKENDOR	MABUR						TURLEV		
	MALINI A KEYOI			DALUR	11			RENNUR						MABUR		
HUGSA- NINA									500	ARGUR EITUR						
FRÓ GORBA						KELI- NAVN	TÓNI KLÉR						"MOTI" KUTH- ENIUM			JADI
HYORO- GEN	"PF"			LIVIR			JABAR- MYND									SPANNA
	VAKUR			DRIV			SABRIKI									TONS
HOL				BYREN GERB KIELSEN		12		ENGELER A SNET'S						VAPD		
KRAW								RENNUR				13		KLOKKA	GUÐUR	ITALIA
SAMA SLAG				KENIGS BERG				ITALIA								TYKL

KROSSORDAGÁTA

Loysnin frá seinastu viku
Loysunarorðið: MIKAELA

3	O	K	H	V	E	I	T	I	G	R	E	Y	T	U	R
U	L	E			T	E			A	I	M	E	E		E
R	A	D	I	S	A		L	O	P	P	U	N	I		Y
G	O	M	A	N	L	O	P		A		R	A	B		
A	N	N	A	M	O	S	T	I	R		A	V	R	I	K
R		V	L				A	H	U	G	I		A		
A	U	B	E	R	G	I	N	A		V	E		S	L	
B	L	A	D	S	E	L	L	A	R	I		H	S	V	
O	K	U	R	R	J		O	T	U	T	A	H			
L	A	D	U	B	U		H	A	L	D	G	O	B	U	
L	N		R	S	S	S	L	E	A		D	G			
A	A		O	H	I		D	V	G	G		D	L		
R	U	G	U	R	I	D		K	U	T	O	O			
187	P	A	S	T	I	N	A	K	K	U	R	U	R	T	
S	S	V		N	A		N	O	T	R	I	L	S	I	
T	I	E	N	A	N	H	I	N			N	O	T	A	N

Hvønn leygardag

er Krossordagáta í blaðnum. Drigið verður millum røttu inn-
sendu loysnirnar. Vinningurin er ein bók frá Bókadeild
Føroya Lærarafelags ella Føroya Skúlabókagrunni. (Krossa
av á listanum høgrumegin, hvørja tú best kundi hugsað tær).

Fyri at verða við í dráttinum um vinningin, má loysunar-
orðið vera okkum í hendi í seinasta lagi hósdagin. Vinnarin
verður saman við loystu gátuni kunngjördur í blaðnum næsta
leygardagin.

Sendið loysunarorðið til: Sosialurin, Box 76, 110 Tórshavn – og viðmerkið »Krossordagáta nr. ...« á hjálvan.

Vinnari: Heidi Hentze
970 Sumba

Loysunar-
orðið:

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

Lesið føroyskt – hugsíð føroyskt!

Frá
BÓKADEILD
FØROYA LÆRARAFELAGS:

- ☐ Úti á leysum oyggjum - Marianna Debes Dahl
- ☐ Matur í myndum - Sigríð Dalsgaard/
Beinta Johannesen
- ☐ Í skýmingini - Sofia Petersen/Elinborg Lützen
- ☐ Barnarímur - Hans A. Djurhuus/Elinborg Lützen
- ☐ Meistarín og teir fyra skrivararnir
- Ulf Nilsson/Kalr N. Hansen týddi

Frá
FØROYA
SKÚLABÓKAGRUNNI:

- ☐ Grønur var dalurin - Richard Llewellyn/
Knút Olsen týddi
- ☐ Tit bygdu hetta land - Arbeidsmarknaðurin -
Jákup Pauli Strøm
- ☐ Føroya jarðfrøði - Jóannes Rasmussen
- ☐ Frumsagnir - Neil Philip/Amy Tausen týddi
- ☐ Mállæra - Paulívar Andreassen/Árni Dahl

Bøkur og annað tilfar
– bæði innan og utan skúlagátt

Lesið eisini
Sosialin
á Netinum

www.sosialurin.fo